

Predikan

Den helige Johannes Döparens dag 2010, årg. 2

Pär-Magnus Möller

I våra drömmar om hur saker och ting varit tänker vi ofta att förr i tiden var det så enkelt och underbart med det andliga livet. Folk trodde på Gud och var och en gjorde rätt för sig. Det var helt enkelt bättre förr. Men var och en som studerat något litet av historiens gång vet att så inte är fallet. En människa har alltid varit en människa och livet med Gud har alltid varit en kamp. Att ha fått nåden att tro har alltid inneburit ett slags utanförskap – man har som troende alltid varit på marginalen.

Johannes Döparens uppgift var att in i ett andligt förvirrat samhälle ropa ut Guds väg. Hör upp – snart kommer han som vi väntar på. Det var bara det att folket inte visste vem de väntade på. Nog kände de längtan i sitt inre, längtan efter en som skulle ställa allt tillrätta – men vad innebar det att ställa allt tillrätta? Vad innebar det att längta efter himmelriket på jorden? Svaret var inte enkelt. En del längtade efter en blodig revolution – andra efter att änglar skulle komma och befria på ett andligt sätt. En del hävdade att befrielsen skulle komma när vi dött, andra att den skulle komma här och nu.

På Johannes tid – liksom i vår tid – var man mycket intresserad av andliga frågor – i hela den då kända världen testade man den ene guden efter den andre – precis som vi gör i dag. En del prövade mammon, andra naturgudar, några olika kulturernas gudar. In i detta virrvarr av andliga influenser ropar Johannes: Bered en väg för Herren!

Johannes döparens uppgift var unik på det sättet att han skulle som den siste gammaltestamentlige profeten bereda vägen för den kommande Messias – men samtidigt bär också alla vi som vill kalla oss kristna en del av Johannes uppdrag i vår kallelse. Vår uppgift är också att bereda vägen för Messias in i ett andligt förvirrat samhälle. Också vi bär, i kallelsen till lärjungar, uppdraget att vara den Högstes profeter.

Tre perspektiv på Johannes uppdrag som den högstes profet och vårt uppdrag som den Högstes profeter vill jag att vi skall bära med oss:

För det första:

Det som på ett särskilt sätt utmärkte Johannes liv var att han ständigt visade bort från sig själv. Johannes bodde i öknen för att han inte ville vara bunden av något

världsligt. Han visste, liksom alla vi som lever i överkonsumtionssamhället vet, att saker och ting binder oss; vi skall bevaka sakerna vi skaffat, vi skall reparera dem och sköta om dem. Allt vi äger drar tid från det vi egentligen vet är det viktigaste. Johannes ville visa på faran i att prioritera fel genom att leva profetisk, genom att avstå från allt. Johannes fokus var den kommande Messias. Johannes avstod också från allt det som band honom i njutning. Vi som lever i ett njutningssamhälle där individen står i universums centrum och ingen längre kan förstå varför vi skall göra något som inte ger oss njutning eller varför vi skall ställa upp för andra om vi inte själv får något tillbaka- alla vi som lever så, vi vet också att vi i allt njutningssökande och tillfredställande blir mycket ensamma. Den som bara har fokus på sig själv ser inga andra. Johannes Döparen visste detta och avstod från egen tillfredsställelse genom att inte ha fokus på gommens läckerheter eller på kroppens njutning; han åt gräshoppor och vildhonung och klädde sig i kamelhår. Vi har svårt att förstå varför han valde att leva så eftersom vi blivit så inprogrammerade i att livets verkliga värde är njutningen och att avstå från njutning därmed är en meningslös handling – till och med dum – så har vi blivit lärda. Men Johannes visste det vi också egentligen vet: att njutningen inte är livet mål och mening och inte är det vi egentligen söker. Johannes hade allt fokus på Gud och på de människor som kom till honom ute i öknen. Han hade en sådan omsorg om deras själar och deras andliga liv att han offrade all njutning för att ingen av oss skulle gå förlorad. Han avstod från all njutning för att visa oss på det som vi egentligen längtade efter: Kristus själv – messias – världens och livets hopp.’

Ja, Johannes var radikal – kanske för radikal för oss. Men ändå vet alla vi som på något sätt blivit berörda av Guds Ande och fått våra ögon något litet öppnade för Guds rike, vi vet att Johannes egentligen har rätt. Tänk den dag då vi som vill tillhöra Jesus i Sverige blir så genomskinliga för Guds rike i vårt inre att när människor ser oss de anar Jesus. Tänk den dag då vi lär oss att prioritera rätt, den dag då vi vågar säga nej till allt det i världen som binder oss och drar vår tid och uppmärksamhet bort från det som vi egentligen vet är det allra viktigaste. Tänk den dag då vi inser att vi blivit duperade av vår samtids dogm att njutning och tillfredsställelse alltid är att prioritera. Tänk när vi inser att det måste få göra ont att vara kristen i ett samhälle som inte är kristet – ett samhälle som valt en annan Gud än den som blivit uppenbarad av Jesus. Jag tror att orsaken till att vi är så svaga som kyrka i Sverige beror på att vi inte insett att enhetssamhällets tid är förbi och att vara kristen och Svensk inte alls har med varandra att göra längre. Tänk den dag då vi kristna inser vår marginalisering och att vi har till

uppgift av Gud att i detta samhälle bygga en alternativ kultur där Guds Ande får plats och där människor finns som vill prioritera annorlunda än samhället i övrigt – en kultur där Johannes ideal faktiskt får plats och får vara en röst i den öken av gudsbortvändhet som vårt samhälle faktiskt är i dag. Då kommer våra ynkliga röster att höras, de kommer att skria i de öron som inte vill höra sanningen: Bered en väg för Herren – se, här är Guds Lamm – omvänd er och tro evangelium!

För det andra

Johannes kallade människor till ett rättfärdigt liv. Ibland glömmet vi att vi har en uppgift som kyrka att visa på det som är rätt. Det är svårt att hävda sanningen i en tid som påstår att det inte finns någon objektiv sanning; att allt är relativt. Men vi skall komma ihåg att de hävdar subjektivismens dogm eftersom de inte känner Gud. Nu har Gud kallat oss och uppenbarat för oss den sanning och lag som hela världen en dag skall dömas utifrån – då är det väl rimligt att vi som älskar Gud också håller den sanning han uppenbarat för objektivt sann – oavsett vad andra tycker och tänker, oavsett vilka konsekvenser det får för oss. När Johannes predikande fick det konsekvenser. Det underliga var att många människor liksom verkade tycka att Johannes hade rätt. Den inre lag som Gud lagt i varje människa, den lag som vi brukar kalla samvetets lag, den kände igen Johannes röst och reagerade. De som tog sitt samvetes röst på allvar, de lät döpa sig av Johannes i omvändelsesdopet. De ville börja om, de insåg att de inte levde som Gud den Högste ville, honom de längtade efter. De gjorde alltså bot och fick nåden att börja om igen. Men sedan fanns det ju de andra också – de reagerade istället med ilska och indignation. De tyckte att Johannes var en moralist och ett obehagligt kräk. Johannes döparen miste sitt huvud pga. att han påpekade att det fanns de i maktens korridorer som inte levde som Guds lag hävdade. Så är det i den här världen. Den som hävdar något emot makten måste vara beredd att mista sitt huvud för sanningens skull. Vågar vi det – eller väljer vi att tiga om det vi vet – om det som Guds genom samvetets lag uppenbarat i vårt inre? Vad älskar vi mest: sanningen eller bekvämligheten? Ja, Johannes är lite jobbig att tala om.

För det tredje:

Den fråga som vi oundgängligen kommer till är: Hur skall vi våga, hur skall det gå till, hur skall kraften räcka? Vi skall då komma ihåg lite olika saker och sätta in vårt uppdrag i ett sammanhang. Johannes var utvald av Gud att vara hans

profet. Det är vi också. Att vara utvald är att vara rustad med det vi behöver. Det betyder att vi frimodigt, utan beräkning, kan leva som vittnen som den lag och den nåd som Gud lagt i våra samveten - det är Gud som skall göra sitt verk genom oss – och han kan allt. Samtidigt behöver det inte vara så komplicerat som vi ofta tror. Jag såg en Holländsk 1600-talstavla som hette Jesus predikar från båten. Det var en stor tavla och det kryllade av folk på tavlan. Först såg jag inte var Jesus var – men mitt ibland fiskhandlare och spelbord och allt möjligt annat fanns en liten båt och en liten samling människor – och i den lilla båten i ena kanten av tavlan stod Jesus och predikade. Jag tänkte att det nog var så det gick till; många såg inte vad som hände den där dagen och de flesta brydde sig inte. Ändå bar Jesu sådan förkunnelse frukt att i dag utgör den Kristi världsvida kyrka. Ett annat exempel är profeten Jona som motvilligt tillsist gick in i den stora staden Ninive för att få dem att omvända sig. Han gick långt in i stadens mitt och ställde sig i ett hörn på torget: - Omvänd er! sade han lite halvhögt och i misstro till att det skulle göra någon nytta. Men nytta gjorde det och hans lilla ord fick sådan kraft att hela staden omvände sig i säck och aska och blev räddad. Så är det när man är kallad och sänd och rustad – såsom du är. Så är det att vara den Högstes profet – så som du är. Det hänger inte på dig – det hänger på honom som sänt dig.

Jag tror att tiden snart är inne då den kristna kyrkans profetiska röst i vårt samhälle kommer att höras. Jag tror inte det kommer att ske genom vissa stora och värtaliga personer – jag tror istället att det kommer att ske genom den samling människor som vill hålla sig till Kristus och utgöra hans församling. När människor tar sin tro på allvar, fördjupar den och övar sig i att leva ut den, så blir den en provokation för dem som inte valt att leva just så. Denna provokation mot ett samhälle som glömt Gud är vi kallade att vara – med alla de konsekvenser det medför. Det är ett stort förtroende Gud visar sin kyrka.

Denna provokation är samtidigt en kallelse för dem som Gud ropar efter – ett ljus för dem som vandrar i mörkret – ett salt för dem som håller på att slukas av relativismens förruttnelseprocess.

Det är verkligen ingen lätt uppgift Gud den Högste kallar oss till. Därför rustar han oss med sin Helige Ande, med sitt ord, med öppnade ögon för den andliga verkligheten, med frimodighet – och inte minst: han rustar oss med varandra, med de heligas gemenskap. Det är inte vi som enskilda kristna som skall bära Guds verk – det är vi som gemenskap, som Kristi kropp i världen. I Kristus förmår vi allt.